

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Pastorum Continens Doctrinas, & Industrias ad Pastorale
Munus piè, fructuosè, ac securè obeundum pertinentes,
Unà cum Casibus frequentius circa idem Officium
occurrere solitis, & ex communiote ...**

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1678

Membrum I. De Ecclesiis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-49267](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-49267)

potissimum in ordine ad talem cultum observandum est, nempe Festi, & Profesti dies, speciatim Dedicatio & Patrocinium Templi, de quibus omnibus nunc eodem ferè ordine, quo hic enumerata sunt, agetur.

MEMBRUM I.

De Ecclesijs.

Qu. 1. Quid circa Ecclesias specialiter observare debeat Pastor? R. sequentia præcipuè, Integritatem, Ornatum, Sanctitatem.

Qu. 2. Quid ad integritatem requiratur? R. quatuor potissimum. Primò, ut Ecclesia omnibus suis partibus integralibus sit instructa; quales sunt Altaria, Cathedra pro Concione, Confessionalia, Sacristia, Campanile, Subsellia, Portæ, & similia. Secundò, ut & singulæ hæ partes, quantum fieri potest, suam integritatem & perfectionem habeant. Tertio, ut bona immobilia & redditus Ecclesie non abalienentur. uti expressè in Jure Canonico in Extravag. Ambitiosa de rebus Ecclesie non alienandis prohibetur, & etiam ad res mobiles pretiosas (quales sunt, quæ sunt de thesauro, vel quæ propter pretium, artem, aut antiquitatem, singularem splendorem Ecclesie conferunt, uti & Reliquiæ Sanctorum, præsertim ubi perpetuæ sepulturæ mandatæ sunt) extendi docet Riccius p. 1. resol. 60. & alij: nomine autem alienationis hoc loco intelligitur, non solum venditio, aut alius contractus gratuitus, vel onerosus, quo rei dominium in alterum transfertur, verum etiam hypotheca, infeudatio, & contractus emphyteuticus, uti docet Barbosa de off. Paroch. cap. 13. n. 40, denique ad hanc integritatem etiam aliquo modo revocari potest Jarium & Privilegiorum Parochialium ad Ecclesiam pertinentium conservatio, quæ proinde nosse oportet Pastorem. Sunt autem ista potiora, uti enumerat Manuale Parochorum à P. Ludovico Engel. editum part. 1. cap. 7. ex Barb. de jure. l. 2. cap. 13. 1. Quòd aliquis cogi possit ad domum vel fundum vendendum pro erectione vel ampliacione Ecclesie. 2. Quòd Ecclesia habeatur loco filij, atque adeò deficere faciat conditionem, si sine liberis, si Clericus bona restitutioni obnoxia velit relinquere Ecclesie. 3. Quòd ad Testamentum in favorem Ecclesie factum non requirantur

tur

tur Juris solemnitates, sed sufficiat, si constet de voluntate defuncti. 4. Quòd ex Legatis & fidei commissis Ecclesie relictis non detrahatur Falcidia, vel Trebellianica. 5. Quòd donatio ultra 500. solidos absque insinuatione, uti & donatio omnium facta Ecclesie valeat, nec revocetur ob ingratitudinem Parochi, vel supervenientiam Liberorum ex parte Donatoris. 6. Quòd pollicitatio facta Ecclesie irrevocabiliter obliget, nemine acceptante. 7. Quòd in Ecclesia transferatur dominium sine traditione. 8. Quòd in processu edictali prioritas sit adjudicanda ipsi Ecclesie. 9. Quòd Ecclesia participet privilegia fisci, libertatis, militum, tutorum, dotis, Minorennium, & Reipublice, dummodo casus sit applicabilis, & in Jure contrarium non sit dispositum. 10. Quòd mandatum factum in favorem Ecclesie non extingatur per mortem mandantis. 11. Quòd pactum inter vivos per viventis hæreditate valeat in favorem Ecclesie. 12. Quòd in dubio pro Ecclesia sit judicandum. 13. Quòd Ecclesia non obligetur ex mutuo, nisi probetur versum in illius utilitatem. 14. Quòd possit exceptionem non numeratæ pecunie contra ultra biennium opponere.

Qu. 3. *Quid ad Ornatum Ecclesia pertineat?* R. hæc potest esse. Primò, *mundities & nitor*, eo modo procuratus, quem in suo Nepotiano laudat S. Hieronymus, his verbis: *Ecclesia sollicitus, si niterent altaria, si parietes absque fuligine, si ornamenta tersa, si sacrarium mundum, si vasa luculentiora, in omnes Caremonias piæ sollicitudine disposita; possimus et illo dicere, quòd Basilicam Ecclesia, & Martyris conciliabulum, diversis floribus & arborum comis, virium pampinis adornari; ut quidquid in Ecclesia placeret, tam dispositione quam studio Presbyteri studium & laborem testaretur.* Secundo, *imagines, in parietibus vel depictæ, vel appensæ; hæc enim parùm juvant ad Ornatum, & quod plus est, etiam devotionem populi, præsertim simplicioris excitandam.* Tertio, *Reliquia & Statua Sanctorum, quæ in Altaribus suo tempore expositæ ad venerationem Sanctorum, in præsentibus exhibendæ, eorundemque Sanctorum intercessionem invocandam juvent.*

Qu. 4. *Quid ad Sanctitatem Ecclesia requiratur?* R. hæc cap. relinqui de custodia & vel. imprimis requiri, ut

ga prophanum asseretur, atque adeò nec Utensilia Domus reponantur, nisi propter hostiles incurfus, aut incendia repentina, vel similem necessitatem, id fieri oporteat; imagines verò vanæ aut inhonestæ nulla unquam ratione in ipsdem suspendantur; aut tolerantur, uti jam olim Concilium Nicenum secundum gravissimè prohibuit. Secundò, ut nullæ actiones prophanæ, & illicitæ in ea exercentur, quales potissimum in Jure Canonico censentur Negotia sæcularia, ac contractus, judicium civile, ludi theatrales, saltationes, convivium, strepitus, & clamores, musica levis & prophana, uti Concilium Tridentinum Sess. 22. de observ. & evit. in celeb. Miss. indicat his verbis: Ab Ecclesia musicas eas, ubi organo sive cantu lascivum aliquid, aut impurum miscetur, item sæculares omnes actiones vanæ, atque adeò prophana colloquia, deambulationes: strepitus, clamores arceantur, ut domus DEI domus Orationis esse videatur, & dici possit. Tertiò, ut, si Ecclesia desecrata aut polluta fuerit, mox iterum consecratur, aut reconcilietur; desecratur autem per destructionem omnimodam, vel majori ex parte factam: polluitur autem per homicidium mortaliter malum, factum in Ecclesia: per effusionem mortaliter culpabilem, proprii vel alieni sanguinis vel seminis: per sepulturam excommunicati, non tolerati, vel infidelis.

Qu. 5. Quare prædicta tria capita studiosè procurare debeat Pastor? R. ob sequentes causas. Primò, ob reverentiam Ecclesie, tanquam domus DEI, & Basilica seu Regia, ipsius aetiam Christi debitam: si enim David 1. Par. 29. olim dixit: Totis viribus meis præparavi impensas domus DEI mei, opus namque grande est; neque enim homini præparatur habitatio, sed DEO; quantò magis hoc Pastor de rebus ad Ecclesiam pertinentibus dicere debet. Secundò, Ob Parochianorum, aliorumque Ecclesiam mirantium adificationem: ut enim nitor & apparatus singularis Ecclesie miram vim efficaciamque habet, ad reverentiam & æstimationem de rebus Divinis, intuentibus ingenerandam, ita non possunt non gravissimè scandalizari, si domum Pastoris & Oppidanorum viles casas cum Nundinæ aut convivalia Festa aguntur, nitere, mensas splendere, supellectilem renitere, ex auro & argento, aut splendida chrystallo bibi, mundissima & affabrè facta

facta strophiola, & mantilia ad nares, & manus detergentia mensasque ornandas adhiberi; è contrario verò tecta Ecclesie perpluere, parietes non modò araneorum telis obstruenda sed squalere, & propemodum imbre pluvio corrumpenda dari altaria, aut vix vili linteo obtegi, pavimenta luto opprimenda, Sacerdotum vestes, aut sædè detritas, aut laceras vitæ corporalia, purificatoria, patenas, calices, quæ Christi Corpus & Sanguinem vel continent, vel contingunt, inexcusabile scelere, non sordescere modò, sed omnino sordere adveniant atq; ad eò locū iterū habere querelam illam DEI per Aggeum Prophetam, cap. 1. Judæis propositam; *numquid temporibus est, ut habitetis in domibus laqueatis, & domus ista deserta est, quia domus mea deserta est; & vos festinatis unusquisque domum suam; propter hoc prohibiti sunt vobis Cali, usque ad terram, & terra germen suum; certè non desunt, qui carum lamitatum, quas hærefes, & per illas bella funestissima annis in Europam invexerunt, accuratiùs indagantia servarunt, malorum talium initia, à templorum reformatione sacrarum injuria, & sacrilego neglectu cœpisse, easque patenas, quæ secutæ sunt, ob prophanatam templorum, altariumque religionem immittas fuisse. Tertiò, ob famam & reverentiam ipsius Pastoris conservandam, cum, ut supra Hieronymo vidimus, nitor & decor Ecclesie, Presbyterorum studium, & laborem (addamus, & propriæ mentis munditiæ haud obscure testentur.*

Qu. 6. *Quibus mediis prædicta capita facile obtineantur?* R. primò, *Frequenti Visitatione;* hæc enim diligentia, si qui latebunt alicubi, revelabit, & Officialium industriam acuet, ut nihil facilè in Ecclesia permittatur quod oculos & animum seduli Pastoris offendere possit. Secundo, *Celeri reparatione;* nam, dum damna adhuc parva sunt, & faciliore labore, & levioribus impensis, & cum eorum firmitate reparantur, quæ tamen, si multiplicentur, invalescant, vix sine periculo, grandique labore restitui queunt; imò interdum ob impensarum defectum non omnino debent. Tertiò, *Accuratâ custodiâ;* si scilicet exteriores partes Ecclesie per muri bene clausi ambitum, custodiantur; si interiores partes per tectum bene conserventur;

datam; portâsque suo tempore diligenter clausas, ab interitu vindicentur: si denique res mobiles ad Ecclesiam pertinentes, in cistis, & aliis locis bene obleratis sollicitè asserventur.

Dubia moralia.

Qu. 1. An, si Ecclesia reparatione indigeat, Pastor suis sumptibus hanc reparationem procurare debeat? R. ita quidem Alexandrum III. olim cap. his, de Eccles. aedif. rescripsisse his verbis: *De his, qui Parochiales Ecclesias habent, duximus respondendum, quòd ad reparationem & institutionem Ecclesiarum cogi debent, cum opus fuerit, de bonis, quæ sunt ipsius Ecclesiæ, si eis supersint, conferre, ut eorum exemplo ceteri inveniuntur; nihilominus Concilium Tridentinum Sess. 21. de refor. cap. 7. limitasse nonnihil hoc decretum, dum ait: Parochiales verò Ecclesias, etiamsi iuris patronatus sint, ita collapsas refici & instaurari curent, ex fructibus & proventibus quibuscunque ad Ecclesias quomodolibet pertinentibus, qui, si non fuerint sufficientes, omnes Patronos, & alios, qui fructus aliquos ex dictis Ecclesiis provenientes percipiunt, aut in illorum defectum Parochianos omnibus remediis opportunis ad prædicta cogant, quacunque appellatione, exemptione remotâ; unde rectè colligunt Doctores, Pastorem tantum in casu, quo Ecclesiæ sumptus sufficere non possent, teneri ad reparationem, & quidem non solum, sed cumulativè cum omnibus, qui ejusmodi redditibus gaudent, & præterea deductis prius necessariis ad decentem sustentationem sumptibus.*

Qu. 2. An, si causa gravis suadeat, alicuius rei alienationem faciendam, Pastor ad Pontificem recurrere; an verò ad Episcopum debeat? R. etsi in Extravagante ambitiosa C. Abbatibus. 12. q. 2. Clem. 1. de rebus Eccl. non alienandis. solum Pontifex nominetur, tamen usu magis recepti sunt antiquiores Canones, ex quibus proximus Superior & Ordinarius loci intelligitur, notatque Glossa, quòd etiam Abbates, præsertim exempti, in Ecclesiis pleno jure sibi subjectis possint auctoritatem in alienatione rerum ad dictas Ecclesias pertinentium præstare.

Qu. 3. An sacras representationes in Ecclesia licitè instituere possit Parochus? R. negativè quidem multos Doctores apud Barbosam alleg. 24. num. 25. respondere; sed cum ipse

Instructio IV.

F

de off.

de off. Paroch. cap. 13. num. 16. concedat, posse in Ecclesia actus ad voluntariam Jurisdictionem pertinentes celebrari, uti sunt ad Doctoratum promoveri, & similia, non videtur, cur non etiam facer aliquis Dialogus, aut Drama præsepe Domini, vel Sepulchrum exhiberi possit.

Qu. 4. *An, si Pastor ex confessione cognoscat, Ecclesiam semini effusionem maculatam esse, abstinere debeat à re vna Celebratione?* R. negativè cum Fagund. de 5. par. l. 3. cap. 14. num. 53. & alijs. quia, ut Ecclesia polluta fecatur, delictum debet esse publicum, vel per sententiam iudicis, vel per confessionem publicam partium, vel per certam Testium depositionem in iudicio, vel per publicam famam; quia purificatio templi est actus publicus ad publicum scandalum, & publicam injuriam Ecclesie factam intendendam ordinatus, atque adeò meritò delictum etiam publicum supponit.

Qu. 5. *An, si Pastor audiat, Sacristam v. g. in templo sua uxore actum coniugalem exercuisse, Ecclesiam pollutam censere debeat?* R. negativam quidem sententiam facit probabiliter ab Emman. Saa, & Pontio l. 10. num. 13. cap. doceri, eò quòd textus ex Jure Canonico pro pollutione committi soliti, solam de illicita copula loquantur; committunt tamen sententiam esse, quòd verè polluat per talem sententiam, quæ per talem actum loco inferitur, si abique necessitate exerceatur, ut in simili casu dicitur de justè damnato Ecclesia occiso, uti Sanch. l. 9. de mat. dif. 15. n. 7. & alij communiter docent.

Qu. 6. *An, si quis foris graviter vulneratus sit, & ad Ecclesiam confugiat, ibique moriatur, Ecclesia per tale homicidium polluta sit?* R. cum Barb. alleg. 24. n. 26. negativè, quia, cum Lex ista reconciliationem decernens odiosè strictè eam interpretari convenit, neque ad solum factum causam datam & factum conjunctum extendi debet; nec etiam, si quis in Ecclesia existens alium foris existentem in ecclesia occideret, non deberet censeri polluta Ecclesia, si foret, si foris consistens alium in Ecclesia consistentem occideret; tunc enim causa simul & factum in Ecclesia puniuntur.

Qu. 7. *An, si Pastor ante, quàm delictum perpetrasset,*

pius interea celebravit, Ecclesiam reconciliatam censere debeat? R. posse quidem ita sentire propter auctoritatem probatorum Authorum, tutius tamen videri, si, ubi fieri commodè potest, reconciliatio à SS. Canonibus præscripta adhibeatur. ita Lug. de Evch. d. 10.

Qu. 8. An, si in Cameterio, sanguinis, aut seminis illicita effusio est facta, etiam Ecclesia polluta censeri debeat? R. negativè, uti expressè in Jure Canonico C. un. de consecr. Eccl. in 6. deciditur, quia accessorium non trahit secum principale, sed sequitur potiùs illud, atque ad eò Ecclesià pollutà Cameterium pollutum censeri debet, non vicissim.

Qu. 9. An, si in Sacristia, vel Campanili facta sit eiusmodi effusio, sufficiat ad pollutionem Ecclesiæ? R. Barb. l. c. n. 20. negativè cum communi, quia debet fieri in ipso corpore Ecclesiæ, & à porta interna majoris Ecclesiæ, usque ad ultimum parietem internum, nullo alio muro intermedio distinctum. unde dicta duo loca, uti & crypta non pertinent in rigore ad corpus Ecclesiæ.

Qu. 10. An, si Ecclesia vel Altare per spurcitas hominum vel brutorum turpiter dehonestata sint, iterum reconciliari debeant? R. cum Laymanno l. 5. tr. 5. cap. 5. & aliis, in tali casu non quidem fore pollutam Ecclesiam; decere tamen, & praxin habere, ut saltem à Pastore cum aliqua Cæremonia reconcilientur, & abluantur.

Qu. 11. An, si Ecclesia tantùm benedicta sit, simplex Sacerdos eam absque facultate Episcopi reconciliare possit? R. affirmativè cum Diana p. 4. tr. 4. ref. 91. & aliis; quia cum talis Ecclesia necdum consecrata sit, non apparet, cur Episcopus ad ejus reconciliationem sit necessarius.

MEMBRUM II.

De SS. Missæ Sacrificio.

Qu. 1. Quid circa hoc tremendum Sacrificium præcipuè observandum sit à Pastore? R. sequentia. Primò, ut suo tempore offeratur, id est, toties, quoties justitia aut charitas requirit; & ut non citius aut serius offeratur, quàm Ecclesia permittat. 2. Ut suo loco offeratur, id est, in Templo, Altari consecrato, & (ubi à Fundatore, aut alio, qui stipendium obtulit) exigitur, etiam determinato peragatur. 3. Ut debito modo